

## Motion

**1983/84:2985**

**Per Unckel m. fl.**

**Svenskundervisning för vuxna invandrare (prop. 1983/84:199)**

Regeringen föreslår i proposition 1983/84:199 ett nytt system för undervisningen i svenska för vuxna invandrare (sfi). Propositionens förslag är enligt vår mening inte ägnade att förbättra sfi-undervisningen. I vissa fall – främst när det gäller undervisningens omfattning – innebär förslagen direkta försämringar.

### Organisation av invandrarundervisningen

Acceptabla kunskaper i svenska språket är av avgörande betydelse för att invandrarna skall kunna finna sig till rätta i vårt land. Utan svenskundenskaper undergrävs deras möjligheter såväl i arbetslivet som i samhällslivet i övrigt. Kvalitetskraven på invandrarundervisningen får mot denna bakgrund inte sättas lägre än för annan utbildning.

Invandrarnas särskilt till en början utsatta position gör det härutöver särskilt angeläget att understryka att undervisning skall erbjudas i sådana former att den enskildes integritet och personliga värderingar respekteras. Möjligheterna att i samband med svenskundervisningen utöva politiskt tryck på invandrarna måste minimeras.

Vi finner mot denna bakgrund regeringens förslag till organisation av sfi-undervisningen mindre lämpligt. Utgångspunkten måste vara att den enskilde skall ges möjlighet att välja det utbildningsalternativ som passar honom bäst. Det bör åligga kommunen att tillse att invandrarna har tillgång till sfi-undervisning. Denna kan bedrivas av bl. a. studieförbund, folkhögskolor och av kommunen själv. Detta möjliggörs genom att statsbidragssystemet görs neutralt i förhållande till utbildningsanordnarna. Invandrare som efterfrågar utbildning i kommunal regi skall alltid kunna erbjudas ett sådant alternativ. Är underlaget i någon kommun för litet, bör samarbete mellan kommunerna komma i fråga.

### Läroplan och kompetenskrav

I propositionen anges att en särskild läroplan för sfi skall utarbetas. Vi välkomnar detta. Vidare föreslår regeringen att riktlinjer för lärarnas kompetens skall utarbetas. Vi anser det viktigt att staten ställer vissa krav på de lärare som skall meddela sfi-undervisning. SÖ bör fastställa de kompetenskrav som skall vara uppfyllda för att statsbidrag skall utgå för sfi-undervisning. Motsvarande kompetenskrav bör utgöra behörighetsvill-

kor till de tjänster som kommunerna inrättar för sfi-undervisningen i kommunal regi. Det är också angeläget att fortbildning erbjuds dessa lärare, eftersom kraven förändras över tiden, bl. a. beroende på att invandrargrupperna skiftar i vad gäller ursprungsland. Läroplan och kompetenskrav för lärarna utgör två viktiga grunder för en hög kvalitet på sfi-undervisningen.

### **Svenskundervisningens omfattning**

Regeringen föreslår att grund-sfi skall erbjudas i maximalt 400 timmar med en möjlighet till påbyggnad – påbyggnads-sfi – under *maximalt* 200 timmar. För grund-sfi – men inte för påbyggnads-sfi – föreslås en med vuxenstudiestödet jämförbar s. k. sfi-penning utgå till de studerande.

Vi finner för vår del den av regeringen föreslagna omfattningen av sfi-undervisningen otillräcklig och vill i stället förorda följande:

Grund-sfi bör erbjudas under maximalt 500 timmar jämfört med de nu av regeringen förordade 400 timmarna. Påbyggnads-sfi skall erbjudas gratis i 200 timmar.

Gör läraren då bedömningen att eleven inte har tillräckliga kunskaper för de krav arbetslivet ställer skall stödundervisning erbjudas eleven. Inom ramen för studieförbundens ordinarie cirkelverksamhet kan givetvis ytterligare komplement erbjudas om studieförbunden så önskar.

En utökning av grund-sfi med hundra timmar bör finansieras genom en lägre ersättningsnivå via sfi-penningen. Vi föreslår att denna sätts till 30 kr. per timme, vilket motsvarar vad vi i annat sammanhang förordat i fråga om vuxenstudiestödet.

### **”Väntarnas” situation**

Regeringen föreslår att deltagare i grund-sfi skall vara kyrkobokförda i Sverige. Det innebär bl. a. att invandrare som väntar på tillstånd att stanna i landet inte kan utnyttja tiden för studier.

Vi har i och för sig förståelse för argumentet att man under väntetiden inte vet om utbildning över huvud taget blir till nytta. Eftersom erfarenhetsmässigt en stor andel av dem som väntar på tillstånd tillåts stanna, är argumentet ändå av begränsat värde jämfört med de vinster en snabb inledning av studier i svenska skulle medföra. Vi föreslår att propositionens förslag avvisas i denna del.

### **Förberedelse för högre studier**

I fråga om invandrare som avser att utnyttja undervisningen i svenska för att senare studera vid universitetet föreslår regeringen att sfi-undervisningen skall organiseras så att särskilda studiegrupper bildas för just dessa. Vi finner för vår del förslaget orealistiskt.

Vi förordar – såsom vi aktualiserade i vår motion 1983/84:2588 – att också invandrare som avser att bedriva högre studier skall beredas plats inom etapp 2 av den svenskundervisning som först och främst är avsedd för gäststuderande.

Analogt med vårt förslag om huvudmannaskapet för sfi föreslår vi ett offentligt huvudmannaskap också för svenskundervisningen för gäststuderande. Det bör åligga de sex universiteten att svara för denna utbildning.

### **Ekonomiska och lagtekniska frågor**

Regeringens proposition innehåller varken ekonomiska bedömningar, statsbidragsregler eller förslag till lagstiftning. Regeringen avser att återkomma senare om dessa frågor. En sådan handläggningsordning är oacceptabel. Det är regeringens skyldighet att presentera riksdagen en tillräcklig grund för att beslutens konsekvenser skall kunna överblickas.

Vi föreslår att riksdagen i nu berörda delar beslutar avvisa regeringens förslag till riktlinjer för förändring av svenskundervisningen för vuxna invandrare. Riksdagen bör samtidigt hemställa om förslag utifrån de riktlinjer som förordats i denna motion, presenterade i ett sammanhang tillsammans med ekonomiska bedömningar, förslag till statsbidragsregler och förslag till lagstiftning.

### **Hemställan**

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställs  
att riksdagen med avslag på regeringens förslag – i de i motionen  
berörda delarna – som riktlinjer för förändring av svenskundervis-  
ningen för vuxna invandrare beslutar som sin mening ge regeringen  
till känna vad som i motionen anförts i fråga om riktlinjer och  
beslutsordning för sfi-utbildningen.

Stockholm den 6 juni 1984

PER UNCKEL (m)

RUNE RYDÉN (m)

GÖRAN ALLMÉR (m)

BIRGER HAGÅRD (m)

ANN-CATHRINE HAGLUND (m)

GUNNEL LILJEGREN (m)

BIRGITTA RYDLE (m)

GUNNAR HÖCKMARK (m)

OLLE AULIN (m)

LARS AHLMARK (m)







